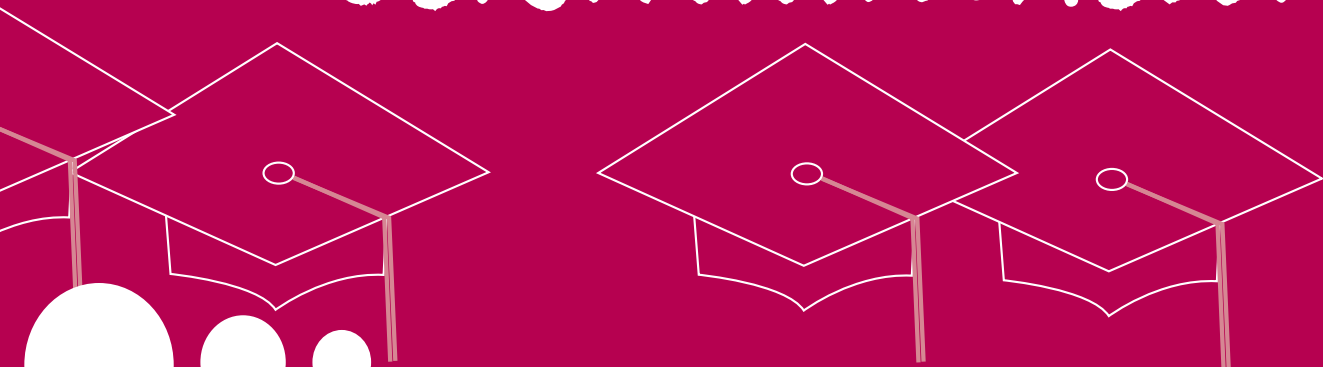
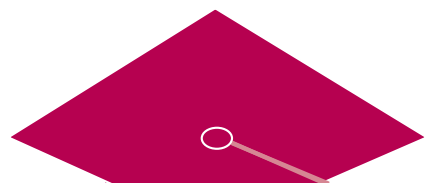

Bewijs je bekwaamheid

Studievoortgang op grond van eerder
verworven kwalificaties (EVK) en
competenties (EVC)

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Inhoud

Inleiding	2
1 Flexibele studievoortgang op basis van EVK en EVC	3
1.1 Wat is flexibilisering?	3
1.2 Wat is EVK?	3
1.3 Wat is EVC?	4
1.4 Studievoortgang op basis van EVK en EVC	4
1.4.1 Vrijstelling	4
1.4.2 Studietraject	4
1.4.3 Diplomaverwerving	5
1.5 EVK en EVC als afwijkende toelatingsvoorwaarde	5
2 EVK en EVC	6
2.1 EVK-procedure	6
2.1.1 Waarom een EVK-procedure starten?	6
2.1.2 Wat kost een EVK-procedure?	6
2.2 EVC-procedure	6
2.2.1 Waarom een EVC-procedure starten?	6
2.2.2 Hoe een EVC-procedure voorbereiden?	7
2.2.3 Basisprincipes	7
2.2.3.1 Procedurestappen	7
2.2.3.2 Bewijs van bekwaamheid	7
2.2.3.3 Standaarden	8
2.2.3.4 Garanties	8
2.2.3.5 Verantwoordelijkheid	8
2.2.4 Waar een EVC-procedure starten?	8
2.2.5 Wat kost een EVC-procedure?	8
2.3 Rechtsbescherming in het kader van EVK en EVC	9
3 Begrippenkader	10
Wegwijsinformatie	15

Inleiding

Je hebt al een diploma hoger onderwijs op zak, bent al een tijdje professioneel aan de slag, maar wil je loopbaan een nieuwe wending geven...

Je kreeg vroeger niet de kans om verder te studeren, hebt intussen in je job heel wat leerervaringen opgedaan en wil deze nu inzetten in een opleiding...

Je behaalde een buitenlands diploma dat hier slechts gedeeltelijk wordt erkend en wil in een versneld studietraject ook je professionele ervaringen in rekening brengen ...

Je wil in je huidige baan promotie maken, maar je beschikt niet over de vereiste kwalificatie...

Door beroep, vrijwilligerswerk of andere activiteiten beschik je over ervaring die ook voor jouw opleiding relevant is...

Herken je jezelf in een van deze situaties?

Dan is een efficiënt en flexibel studietraject wellicht wat je zoekt.

Het flexibiliseringsdecreet voor het hoger onderwijs creëert hiertoe veel kansen. Aan jou om de mogelijkheden binnen het nieuwe studievoortgangstelsel te benutten. Met wat je eerder hebt gestudeerd (eerder verworven kwalificaties – EVK) of elders hebt geleerd door ervaring (eerder verworven competenties – EVC) kan jouw studietraject misschien wel ingekort worden.

Deze brochure maakt je wegwijs in de algemene procedures en principes van flexibele studievoortgang. Voor concrete informatie over welke procedure jij moet volgen, kan je terecht bij de individuele instellingen en hun associaties. Hoe je hen contacteert en waar je hun reglementen vindt, lees je in de wegwijsinformatie achteraan in deze brochure. Daar vind je ook interessante links en een uitvoerige begrippenlijst. Alle **vetgedrukte** termen die je in deze brochure tegenkomt, zijn er met hun verklaring opgenomen.

1 Flexibele studievoortgang op basis van EVK en EVC

1.1 Wat is flexibilisering?

Het decreet van 30 april 2004 betreffende de **flexibilisering** van het hoger onderwijs in Vlaanderen, het zogenaamde Flexibiliseringsdecreet, heeft in Vlaanderen een nieuw studievoortgangstelsel ingevoerd. Het uitgangspunt hiervan is dat een student op een aangepaste wijze en aangepast tempo aan hoger onderwijs kan deelnemen en **competenties** kan verwerven.

De flexibilisering van het hoger onderwijs betekent de overschakeling van een jaarsysteem naar een creditsysteem. Studievoortgang wordt niet meer bepaald op grond van slagen voor alle examens studiejaar na studiejaar, maar door het verwerven van creditbewijzen voor de afzonderlijke opleidingsonderdelen. Je behaalt een **credit-**

bewijs voor elk **opleidingsonderdeel** waarvoor je mits een evaluatie (examen) hebt aangetoond dat je de relevante (deel)competenties in voldoende mate verworven hebt. De som van alle voorziene **credits** van een **opleiding** leidt tot een diploma.

Studievoortgang kan vereenvoudigd en/of versneld worden door erkenning van **eerder verworven kwalificaties (EVK)** en **eerder verworven competenties (EVC)**. De juiste kwalificaties of competenties kunnen tot **(deel)vrijstellingen** leiden. Het resultaat is een geïndividualiseerd studietraject. In dit hoofdstuk vertellen we wat EVK en EVC inhoudt en hoe dit een plaats heeft binnen het systeem van flexibele studievoortgang.

1.2 Wat is EVK?

EVK staat voor 'Eerder Verworven Kwalificaties'.

Kwalificaties zijn creditbewijzen, getuigschriften of alle binnen- of buitenlandse studiebewijzen¹ die aangeven dat een formeel leertraject met goed gevolg werd doorlopen. Er is slechts sprake van een kwalificatie wanneer bij het leertraject de doelen op voorhand vastliggen én deze uiteindelijk ook worden geëvalueerd. Je moet dus een examen hebben afgelegd dat uitmondde in een formeel attest. Een bewijs van deelname aan een vorming of opleiding is bijgevolg geen kwalificatie.

Met de term 'eerder' wil de overheid benadrukken dat het gaat om een kwalificatie die men al verworven heeft voor de aanvang van de opleiding waar men deze kwalificatie wil laten erkennen. Om te benadrukken dat de kwalificatie op een andere plaats werd verkregen gebruikt men soms ook de term 'elders' verworven kwalificatie.

Hoe de EVK-procedure verloopt wordt verder in deze brochure toegelicht.

¹ De Vlaamse overheid heeft een regelgeving met betrekking tot de gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's. Meer info hierover vind je via: <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/interna/Naric/default.htm>

1.3 Wat is EVC?

EVC staat voor 'Eerder Verworven Competenties'.

Een competentie is het geheel van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes verworven door middel van leerprocessen, waardoor iemand in staat is om effectieve kwaliteitsvolle prestaties te leveren gericht op een bepaalde functie of rol. De prestaties zijn zichtbaar in concrete handelingen en verbonden met een bepaalde context.

Mensen verwerven ook competenties buiten de hogeschool of universiteit. Bijvoorbeeld via beroep, vrijwilligerswerk of mantelzorg. Deze zijn misschien gelijk aan bepaalde competenties van een **bachelor- of masteropleiding**. In dat geval

kunnen deze als 'eerder verworven competentie' erkend worden en leiden tot vrijstellingen voor deze delen van de opleiding.

Met de term 'eerder' wil de overheid ook hier benadrukken dat het gaat om een competentie die men al verworven heeft voor de aanvang van de opleiding waar men deze EVC wil laten erkennen. Soms gebruikt men hiervoor ook de term 'elders' verworven competentie. Dit doet men om te benadrukken dat deze competentie op een andere plaats werd verkregen.

Hoe de EVC- procedure verloopt, wordt verder in deze brochure toegelicht.

1.4 Studievoortgang op basis van EVK en EVC

1.4.1 Vrijstelling

Op basis van je behaalde kwalificaties (EVK) en bewijzen van bekwaamheid kan je vrijstellingen aanvragen.

Een vrijstelling betekent dat je geen examen moet afleggen over een bepaald opleidingsonderdeel of een deel ervan. Dit vrijgestelde opleidingsonderdeel resulteert dan ook niet in een creditbewijs. Op het diplomasupplement wordt wel vermeld dat je voor het betrokken opleidingsonderdeel werd vrijgesteld.

Let wel, een EVK of **bewijs van bekwaamheid** geeft niet automatisch recht op vrijstelling(en). De instelling kan oordelen dat een EVK niet of onvoldoende beantwoordt aan haar criteria voor vrijstelling. Ingeval de instelling geen vrijstelling toekent, dient ze dit wel te motiveren.

De studenten kunnen in de onderwijs- en examenreglementen van de instellingen de concrete procedure voor vrijstellingen terugvinden. Op niveau van de **associatie** wordt een algemeen reglement opgesteld.

1.4.2 Studietraject

Studenten die zich inschrijven voor een opleiding om het betreffende diploma te behalen,

sluiten met de instelling van hun keuze een **diplomacontract**. Om de opleidingsdoelstellingen te realiseren en de daaraan verbonden competenties te verwerven, dien je het opleidingsprogramma te doorlopen. De instellingen ontwikkelen daartoe verschillende studietrajecten.

De meeste studenten volgen bij de aanvang van hun studies een modeltraject van ongeveer 60 **studiepunten** per jaar, wat overeenstemt met het voltijdse jaarsysteem. Ook andere modeltrajecten voor studenten zijn mogelijk. Deze worden voorafgaand uitgetekend en aangeboden door de instellingen voor een groep van studenten. In het diplomacontract van deze studenten wordt vermeld welk modeltraject ze volgen.

Een student kan ook een geïndividualiseerd traject volgen. De instellingen gaan de wenselijkheid daarvan na op basis van je studentendossier. Sociale en maatschappelijke redenen liggen vaak aan de basis van een studietraject op maat (vb. topsporters, voltijds werkenden, studenten met een functiebeperking,...). Ook voor studenten die op basis van EVK en/of EVC een groot aantal vrijstellingen hebben verworven, kunnen verkorte en geïndividualiseerde studietrajecten worden samengesteld. In het diplomacontract van deze studenten worden geïndividualiseerde

voorwaarden voor de opbouw van het studieprogramma en de studieduur overeengekomen.

Een student die op grond van vrijstellingen een verkort studieprogramma kan volgen, zal ook verminderd studiegeld moeten betalen. Binnen het creditsysteem betaal je namelijk een vast startbedrag en een aanvullend variabel bedrag in functie van het aantal studiepunten waarvoor je inschrijft. Een uitgebreide toelichting bij de regeling voor studiegelden is terug te vinden op de website van de administratie hoger onderwijs (www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs).

1.4.3 Diplomaverwerving

In een creditsysteem behaal je een graad of een diploma van een opleiding als je voor alle op-

leidingsonderdelen ervan een creditbewijs hebt behaald. De mogelijkheid van deliberatie en compensatie wordt behouden. Zo kan een examencommissie op gemotiveerde wijze van oordeel zijn dat de doelstellingen van een opleiding globaal zijn gerealiseerd ook al heeft de student niet voor alle opleidingsonderdelen een creditbewijs verworven. Hoewel in dergelijke gevallen een diploma kan worden toegekend, betekent het niet dat de student een creditbewijs verwerft voor het opleidingsonderdeel waarvoor hij niet is geslaagd.

Wanneer een instelling op grond van een bewijs van bekwaamheid of op basis van EVK vaststelt dat een persoon al de nodige competenties eigen aan een welomschreven opleiding bezit, kan zij het diploma rechtstreeks uitreiken.

1.5 EVK en EVC als afwijkende toelatingsvoorwaarde

Het bezit van een diploma secundair onderwijs, of een daarmee gelijkgesteld studiebewijs, is de algemene toelatingsvoorwaarde tot de bacheloropleidingen. Het flexibiliseringsdecreet laat bepaalde afwijkingen toe. Indien wordt erkend dat de kandidaat door EVK en/of EVC een voldoende algemeen niveau behaalt, kunnen instellingen van de algemene toelatingsvoorwaarde afwijken. Eventueel kan de inschrijving ook afhankelijk gemaakt worden van het voltooien van een **voorbereidingsprogramma**.

Het kader voor de algemene, afwijkende en bijzondere toelatingsvoorwaarden is decretaal bepaald. Elke onderwijsinstelling heeft deze toelatingsvoorwaarden verder uitgewerkt in haar onderwijs- en examenregeling. Binnen de associaties waartoe de instellingen voor hoger onderwijs behoren, wordt een algemene regeling uitgewerkt waarop de instellingsreglementen zijn geënt.

2 EVK/EVC

2.1 EVK-procedure

2.1.1 Waarom een EVK-procedure starten?

Het doel van de EVK-procedure is door de erkenning van eerder verworven kwalificaties vrijstellingen te behalen in de opleiding die men wil starten.

De student die eerder verworven kwalificaties (EVK) in rekening wil brengen, kan rechtstreeks terecht bij de instelling waar hij of zij een opleiding wenst te volgen. De aanvraag voor een erkenning van eerder verworven kwalificaties hangt immers samen met het aanvragen van vrijstellingen en de inschrijving in de opleiding. De EVK-procedure maakt dan ook deel uit van de onderwijs- en examenreglementen van de instellingen.

De instelling vergelijkt je behaalde kwalificaties (EVK) met de inhoud van de opleiding die je wil volgen. Je brengt daarom alle relevante bewijsstukken mee. De inhoudstafel van een bepaalde cursus kan een goed bewijs zijn, evenals het opleidingsprogramma dat je volgde waarin alle opleidingsonderdelen en de 'learning outcomes' van het eerste tot en met het laatste jaar van je studies vermeld staan.

Beschik je over een studiebewijs waarvan de waarde binnen het hoger onderwijs voor de instelling niet onmiddellijk duidelijk is, zoals bijvoorbeeld een bepaald attest van het Hoger Onderwijs voor Sociale Promotie of een attest van VDAB, VIZO,...? Ook dan kan je onder bepaalde voorwaarden vrijstellingen bekomen. Dit kan op voorwaarde dat kan aangetoond worden dat het studiebewijs inhoudelijk aansluit bij de opleiding die je wenst te volgen. Het aandragen van overtuigende bewijsstukken is in dit geval essentieel.

De instelling kan, indien het onderzoek louter op stukken onvoldoende blijkt omdat de 'waarde' niet duidelijk is en/of de stukken onvoldoende informatie bevatten over de 'learning outcomes', je doorverwijzen naar een **validerende instantie** op niveau van de associatie voor een **bekwaamheidsonderzoek** zoals voorgeschreven in het kader van EVC. Hoe deze EVC-procedure vervolgens verloopt lees je verder in deze brochure.

2.1.2 Wat kost een EVK-procedure?

De procedure voor EVK is kosteloos, tenzij het gaat om attesten of getuigschriften waarvan de instelling de 'waarde' niet kent en zij het nodig acht een bijkomend bekwaamheidsonderzoek te doen.

2.2 EVC-procedure

2.2.1 Waarom een EVC-procedure starten?

De kennis en de vaardigheden die nodig zijn om te kunnen functioneren in de huidige maatschappij veranderen snel. Het is belangrijk dat iedereen blijft leren, ook nadat men het onderwijs heeft verlaten. Het hoger onderwijs wil bovendien toegankelijk zijn voor hen die na het secundair onderwijs niet onmiddellijk het hoger onderwijs hebben aangevat en enkele jaren ervaringen hebben opgedaan in bijvoorbeeld het werkveld, of voor hen die enkele jaren nadat ze hun diploma hoger onderwijs hebben behaald toch

nog beslissen verder te studeren. Het is de bedoeling om door EVC het resultaat van dit levenslang leren te erkennen in het verdere studietraject.

EVC kan de drempel tot het verder studeren verlagen door praktijkervaring in rekening te brengen. In de EVC-procedure worden ervaringen erkend met een bewijs van bekwaamheid. Dit document heeft voor je studieloopbaan slechts effect als je ermee naar de hogeschool of universiteit stapt met de vraag om vrijgesteld te worden voor een (deel van een) opleidingsonderdeel.

Een student die eerder verworven competenties (EVC) in rekening wil brengen moet eerst een 'bekwaamheidsonderzoek' doorlopen dat eventueel

resulteert in een 'bewijs van bekwaamheid'. De validerende instantie van de associatie is verantwoordelijk voor dit onderzoek. Elke associatie heeft hiertoe een reglement voor de EVC-procedure uitgewerkt.

2.2.2 Hoe een EVC-procedure voorbereiden?

Starten met een EVC-procedure moet goed voorbereid worden. Uitgebreide informatie over de procedures en reglementen vind je op de websites van de associaties (zie verder).

Het is tevens nuttig vooraf uit te zoeken voor welke opleiding jouw competenties het meest in aanmerking komen. Een overzicht van alle opleidingen hoger onderwijs vind je in het **Hogeronderwijsregister**.

Informeer je eerst goed via de website of brochure van de instelling waar je je competenties wilt laten onderzoeken. Dit geeft je reeds een beeld of je in aanmerking komt voor die procedure. Neem ook tijdig contact op met een EVC-begeleider in een onderwijsinstelling. Deze kan je ook informeren over mogelijke informatiesessies die voor kandidaten worden georganiseerd.

2.2.3 Basisprincipes

2.2.3.1 Procedurestappen

In de verschillende associaties kan de EVC-procedure op een aantal punten variëren. Je vindt de verschillende procedures op de respectievelijke websites. De volgende vier stappen komen telkens terug:

1 Informatieverstrekking

Dit onderdeel is facultatief. Indien gewenst, kan je een EVC-begeleider aanspreken die je zal informeren over de procedure, het opleidingsaanbod, de competenties, enz. EVC-begeleiders vind je in de onderwijsinstelling waar je een EVC-procedure wenst te starten. Informatie over wie dit kan zijn, kan je ook via de associatie krijgen.

2 Aanmelding

Bij de aanmeldingsfase registreer je je voor de EVC-procedure en betaal je een bepaalde som (zie Kostprijs). Vanaf dat moment start de procedure voor de erkenning van jouw competenties.

3 Bekwaamheidsonderzoek

In deze fase wordt onderzocht of je beschikt over de competenties die je wilt laten erkennen. Het onderzoek wordt uitgevoerd door assessoren (beoordelaars) en kan bestaan uit verschillende methodes:

a) het portfolio

Het portfolio zal in de procedure het basisdocument zijn waarmee je kan aantonen of je reeds een competentie bezit. Het is belangrijk dat je per competentie voldoende relevante bewijsstukken verzamelt, (evaluatieverslagen, maquettes, papers, opleidingscertificaten die niet verbonden zijn met EVK, CV, ...) op basis waarvan je je ervaring duidelijk aantoot. De reflectie op de verzamelde bewijsstukken vormt de kern van het portfolio.

b) een competentiegericht interview

Tijdens het interview zal men je vooral vragen naar concrete voorbeelden die aantonen dat je de competentie beheerst. Men vertrekt daarbij meestal van het portfolio.

c) een beheersingsproef

Deze proef kan, afhankelijk van jouw competenties, verschillende vormen aannemen: een simulatieopdracht, een case-studie, een kennisstoets.

d) een directe observatie van gedragingen

4 Erkenning

Na een positieve beoordeling volgt de erkenning en ontvang je het bewijs van bekwaamheid.

2.2.3.2 Bewijs van bekwaamheid

Het bewijs van bekwaamheid is het eindproduct en het officiële bewijsstuk van een EVC-procedure. Dit document wordt uitgereikt in naam van de validerende instantie van de associatie. Het geeft duidelijk weer welke competenties door de validerende instantie erkend werden. Het document vermeldt tevens de methodologie en de gehanteerde standaarden. Het wordt erkend door alle instellingen van de associatie waar het onderzoek gebeurde.

In principe blijft je bewijs van bekwaamheid onbeperkt geldig. De instelling waar je aanklopt met het bewijs van bekwaamheid heeft echter

wel het recht om een 'actualiseringprogramma' op te leggen wanneer je meer dan vijf jaar geleden het bewijs behaalde.

2.2.3.3 Standaarden van het bekwaamheidsonderzoek

Het bekwaamheidsonderzoek hanteert, afhankelijk van de aanvraag, een aantal standaarden, die ook vermeld worden op het bewijs van bekwaamheid:

- a) de competenties eigen aan het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs of het academisch onderwijs of het masterniveau²;
- b) de door de associatie of instelling gehanteerde eindcompetenties voor de opleiding, het opleidingsonderdeel, of enig deel ervan, of de cluster van opleidingsonderdelen.

2.2.3.4 Procedurele garanties van het bekwaamheidsonderzoek

De aanvrager kan bij elk bekwaamheidsonderzoek steeds uitgaan van een aantal waarborgen die de kwaliteit van het onderzoek garanderen:

- 1) de aanvrager heeft recht op begeleiding bij het verwerven van inzicht in de mogelijkheden inzake de opbouw van het studieprogramma in het hoger onderwijs en bij het verzamelen van de bewijslast inzake de voorgelegde competenties;
- 2) de beoordelaars zijn bekwaam om over de bewijslast te oordelen;
- 3) de begeleider(s) en de beoordelaars zijn niet dezelfde personen;
- 4) de privacy en de persoonlijke integriteit van de aanvrager wordt beschermd;
- 5) de interne beroepsprocedure is gericht op bemiddeling.

2.2.3.5 verantwoordelijkheid

Doorheen de EVC-procedure, van bij de aanvraag tot en met de erkenning en het uitreiken van het bewijs van bekwaamheid, zullen verschillende personen betrokken zijn: de begeleider, beoordelaar, aanvrager,... Elk van hen heeft daarbij een specifieke rol en verantwoordelijkheden. De associatie waarbij men zich voor erkenning registreert, is eindverantwoordelijke voor het geheel van de EVC-procedure, de waarborgen met betrekking tot de kwaliteit van deze procedure (zie 'rechtsbescherming') en de methodologie die werd toegepast.

De aanvrager heeft ook specifieke verantwoordelijkheden. Zoals eerder gesteld, heeft de kandidaat recht op begeleiding maar is hij/zij zélf verantwoordelijk voor het verzamelen van de bewijsstukken die zijn/haar competenties bewijzen en voor het samenstellen van een goed gedocumenteerd portfolio. De aanvrager kan zich vooraf ook goed voorbereiden door zich grondig te informeren over de procedure.

Vraag de verschillende brochures op bij de associaties en informeer je over mogelijke informatiesessies rond EVC; op die manier zal de begeleiding een stuk vlotter verlopen.

2.2.4 Waar kan ik een EVC-procedure starten?

Je kan een EVC-procedure starten via elke Vlaamse instelling voor hoger onderwijs. De contactgegevens vind je achteraan in deze brochure, onder 'wegwijsinformatie'.

2.2.5 Wat kost een EVC-procedure?

De kostprijs van de EVC-procedure hangt af van de omvang van het bekwaamheidsonderzoek. De kandidaat krijgt door erkenning van EVC's echter toegang tot flexibele leertrajecten met **verkorting of aanpassing van de normale studietijd**. Aangezien studiegelden berekend worden in functie van het aantal studiepunten waarvoor men inschrijft, levert EVC indirect toch een vermindering van de totale studiekost op.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de kosten voor een EVC-procedure, zoals decretaal bepaald.

² Artikel 58 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen

Vooraleer je aanvraag onderzocht wordt, betaal je een **administratieve kost van 55 euro** voor een intakegesprek met aansluitend advies of het zinvol is de EVC-procedure aan te vatten.

Ga je daarna over tot een bekwaamheidsonderzoek, dan kan de instelling jou de volgende (maximale) kosten aanrekenen:

Kosten voor een bekwaamheidsonderzoek van een hele opleiding of niveauonderzoek

- **590 euro** voor het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs
- **590 euro** voor het niveau van bachelor in het hoger academisch onderwijs
- **770 euro** voor het masterniveau als de aanvrager niet beschikt over een bachelordiploma
- **230 euro** voor het masterniveau als de aanvrager al beschikt over een bachelordiploma

Kosten voor een bekwaamheidsonderzoek van één of meerdere opleidingsonderdelen

Als het bekwaamheidsonderzoek betrekking heeft op afzonderlijke opleidingsonderdelen of een cluster van opleidingsonderdelen, worden die bedragen gedifferentieerd evenredig met de omvang ervan, een vast bedrag van 55 euro voor administratieve kosten buiten beschouwing gelaten. Hoe de respectievelijke associaties de kostprijs van dergelijk bekwaamheidsonderzoek in praktijk bepalen, vind je terug op hun websites.

De hierboven bepaalde bedragen gelden voor het academiejaar 2005-2006 en kunnen met ingang van 1 september 2006, en vanaf dan jaarlijks, worden aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex.

2.3 Rechtsbescherming in het kader van EVK en EVC

Omdat je net zoals beslissingen van een examencommissie ook de toekenning van een bewijs van bekwaamheid of een vrijstelling kan betwisten, is hiervoor in elke onderwijsinstelling en/of associatie een procedure van bezwaar ontwikkeld. Deze klachtenprocedure staat beschreven in de betreffende reglementen. Wanneer deze interne procedure niet tot een oplossing leidt, kan het probleem worden voorgelegd aan de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen.

Een uitgebreide toelichting van jouw rechtspositie als student of kandidaat vind je in de brochure van deze Raad. Je kan een exemplaar aanvragen bij elke instelling of de brochure raadplegen op de website van de administratie hoger onderwijs (www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs).

3 Begrippenkader

Eerder verworven competenties, associaties, credits ... samen met de nieuwe regelgeving steken ook veel nieuwe begrippen de kop op. Deze worden hier verklaard. Begrippen die in de verklaring in het vet zijn gedrukt, zijn ook apart uitgelegd.

Associatie

In een associatie werkt één universiteit met één of meerdere hogescholen samen op het vlak van de organisatie van onderwijs- en studieactiviteiten, onderzoek, dienstverlening, kwaliteitszorg en het gebruik van infrastructuur. De associatie heeft ook bepaalde bevoegdheden, zo treedt zij in de EVC-procedure op als **validerende instantie**.

De Vlaamse associaties zijn

- Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen
- Universitaire Associatie Brussel
- Associatie Universiteit Gent
- Associatie K.U.Leuven
- Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg

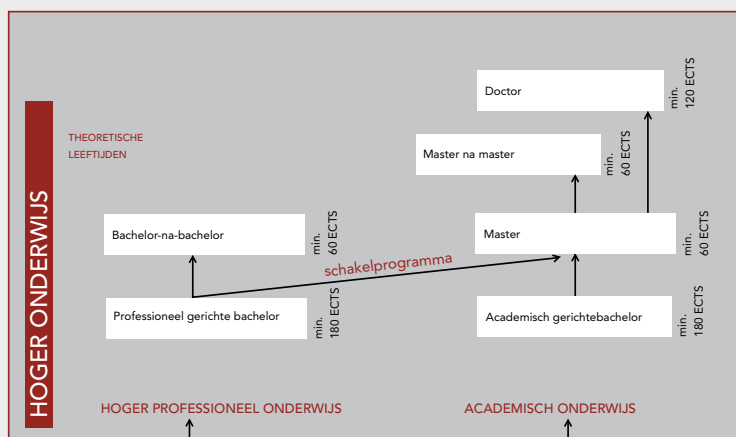
Bachelor – Master

Het Vlaamse onderwijs in hogescholen en universiteiten wordt gestructureerd volgens de graad van bachelor en de graad van master. Hiermee sluit het onderwijs aan bij de Europese afspraken over de inrichting van het onderwijs.

De graad van **bachelor** behaal je na een studie van ten minste 180 **studiepunten**. Er is een onderscheid tussen professionele bachelors en academische bachelors. Een professionele bacheloropleiding is beroepsgericht. Een academische bacheloropleiding is voorbereidend voor een masterprogramma. Academische bachelors worden georganiseerd door universiteiten of door hogescholen die in het kader van een associatie samenwerken met een universiteit. Professionele bachelors worden georganiseerd door hogescholen.

Een **master** is een opleiding die volgt op een academische bacheloropleiding of een masterprogramma, en heeft een omvang van ten minste 60 **studiepunten**. Professionele bachelors moeten een **schakelprogramma** volgen om een master te kunnen starten. Masters worden ingericht door universiteiten of door hogescholen die in het kader van een associatie samenwerken met een universiteit.

Figuur 1: structuur hoger onderwijs in Vlaanderen

Bekwaamheidsonderzoek

Kandidaten kunnen hun **eerder verworven competenties** laten evalueren. Er wordt dan nagegaan of de competenties waarover deze persoon denkt te beschikken, overeenstemmen met competenties van

- het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs of het academisch onderwijs, of
- het masterniveau, of
- een welomschreven opleiding, opleidingsonderdeel, cluster van opleidingsonderdelen, deel van een opleidingsonderdeel of cluster van delen van opleidingsonderdelen

Een bekwaamheidsonderzoek is het onderzoek van de competenties van een persoon, voorafgaand aan het afleveren van een bewijs van bekwaamheid.

Bewijs van bekwaamheid

Dit is het document of de registratie die bekrachtigt dat een **bekwaamheidsonderzoek** met succes werd doorlopen.

Een bewijs van bekwaamheid attesteert dat een student op grond van EVC de competenties heeft verworven eigen aan :

- het niveau van bachelor in het hoger professioneel onderwijs of het academisch onderwijs, of
- het masterniveau, of
- een welomschreven opleiding, opleidingsonderdeel of cluster van opleidingsonderdelen, deel van een opleidingsonderdeel of cluster van delen van opleidingsonderdelen

Competentie

Het hoger onderwijs wordt stilaan meer gestructureerd volgens competenties. Dit betekent dat opleidingen georganiseerd worden rond de vraag welke kennis, vaardigheden, inzichten en attitudes afgestudeerden moeten hebben om in hun beroep of beroepscontext te kunnen functioneren. Enkel het van buiten leren van kennis is niet meer voldoende om studenten beroepsbekwaam te maken. Competent zijn omvat steeds een samenspel van kennis, vaardigheden, inzichten en attitudes. Competentieverricht onderwijs stapt af van het systeem waarbij verschillende onderdelen volledig los van elkaar worden aangeboden, maar probeert elementen uit verschillende onderdelen te integreren tot zinvolle gehelen.

Een competentie is de geïntegreerde kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes waardoor iemand in staat is om effectieve, kwaliteitsvolle prestaties te leveren gericht op een bepaalde functie/rol. Die prestaties zijn zichtbaar in concrete handelingen en verbonden met een bepaalde context.

Credits - creditbewijs

Een creditbewijs is de erkenning dat een student de **competenties**, verbonden aan een opleidingsonderdeel, verworven heeft. De student legde dus met succes examens af voor dit opleidingsonderdeel.

Het begrip 'credits' hangt hier mee samen. Credits zijn de studiepunten, verbonden aan dat opleidingsonderdeel, die de student heeft verworven.

Als een student alle credits van een opleiding verzameld heeft, heeft hij/zij recht op het diploma dat de opleiding afsluit. Een credit blijft in principe onbeperkt geldig, maar er kan na vijf jaar wel een actualiseringsprogramma worden opgelegd.

Een creditbewijs is de erkenning van het feit dat een student blijkens een examen de competenties, verbonden aan een opleidingsonderdeel, heeft verworven. Deze erkenning wordt vastgelegd in een document of een registratie. De verworven studiepunten, verbonden aan het betrokken opleidingsonderdeel, worden aangeduid als "credits".

Creditcontract

Studenten kunnen ook inschrijven voor één of meerdere opleidingsonderdelen in het kader van bij-, na- of herscholing zonder het doel te hebben een graad of een diploma te behalen. Zij sluiten een creditcontract. Andere studiecontracten zijn het **diplomacontract** en het **examencontract**.

Een creditcontract is een contract, aangegaan door een instellingsbestuur met de student die zich inschrijft met het oog op het behalen van (een) creditbewij(s)(zen) voor één of meer opleidingsonderdelen.

Diplomacontract

Een student die een graad en een diploma wil behalen schrijft zich in met een diplomacontract. In het contract wordt aangegeven op welke wijze de studie wordt geordend. Andere studiecontracten zijn het **creditcontract** en het **examencontract**.

Een diplomacontract is een contract, aangegaan door een instellingsbestuur met de student die zich inschrijft met het oog op het behalen van een graad en diploma van een opleiding of die zich inschrijft voor een schakel- of voorbereidingsprogramma.

Eerder verworven competenties (EVC)

Een eerder verworven competentie is het geheel van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes verworven door middel van leerprocessen die niet met een studiebewijs werden bekrachtigd.

Eerder verworven kwalificaties (EVK)

Een eerder verworven kwalificatie is elk binnenlands of buitenlands studiebewijs dat aangeeft dat een formeel leertraject, al dan niet binnen onderwijs, met goed gevolg werd doorlopen, voor zover het niet gaat om een creditbewijs dat werd behaald binnen de instelling en de opleiding waarbinnen men de kwalificatie wenst te laten gelden.

Examencontract

Als een student zich enkel wil inschrijven voor het afleggen van de examens van een opleiding of van het examen van een opleidingsonderdeel vraagt hij/zij een examencontract. Het examencontract vervangt voor het hoger onderwijs het systeem van de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap. Andere studiecontracten zijn het **diplomacontract** en het **creditcontract**.

Een examencontract is een contract, aangegaan door een instellingsbestuur met de student die zich onder de door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden inschrijft voor het afleggen van examens met het oog op het behalen van :

- a) een graad of een diploma van een opleiding, of
- b) een creditbewijs voor één of meer opleidingsonderdelen

Flexibilisering

Flexibilisering is een ruim begrip dat betrekking heeft op veel aspecten van het hoger onderwijs:

- *de toegang tot het hoger onderwijs*, met o.m. flexibele overgangen, het in aanmerking nemen van eerder verworven competenties en kwalificaties;
- *de leeromgeving*, met o.m. andere leervormen zoals projectonderwijs, afstandsonderwijs, de integratie van ICT, het herdefiniëren van de studentenbegeleiding, de timing en wijze van evalueren/examineren;
- *het curriculum*, met o.m. het evenwicht tussen het bepalen van het eigen programma door de student en de voorstructurering van het aanbod door de instelling;
- *de organisatie van het onderwijs*, met o.m. het werken binnen een jaarsysteem of binnen kleinere tijdsgelken zoals semesters en trimesters, studievoortgang via accumulatie van creditbewijzen, enz.

Hogeronderwijsregister

Op de website van het Hogeronderwijsregister zijn alle geaccrediteerde, en dus door de Vlaamse overheid erkende, **opleidingen** met hun belangrijkste kenmerken terug te vinden. De website bestaat uit twee delen. Naast het deel dat de toegang vormt tot de opleidingen (via de zoekfuncties) is er een deel dat (uitgebreide) achtergrondinformatie met betrekking tot het hoger onderwijs in Vlaanderen verschaft.

Meer informatie: <http://www.hogeronderwijsregister.be>

Learning outcomes

De 'learning outcomes' geven een goed beeld van de kennis, de vaardigheden en de attitudes die de studenten tijdens het opleidingstraject dienen te verwerven. De meest gangbare definitie is: "A learning outcome is a statement of what a learner is expected to know, understand and be able to do at the end of a period of learning. Learning outcomes are linked to the relevant level and since they should generally be assessable they should be written in terms of how the learning is represented." (Jenny Moon).

Opleiding

Een opleiding is een samenhangend geheel van onderwijs-, studie- en toetsactiviteiten. Ze is gericht op duidelijk omschreven doelstellingen inzake kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes. Een student die met succes een opleiding aan een hogeschool of universiteit voltooit, behaalt een **bachelordiploma** of een **masterdiploma**. Een bacheloropleiding bestaat altijd uit ten minste 180 studiepunten, een masteropleiding uit ten minste 60 studiepunten.

Alle erkende hogeronderwijsopleidingen vindt men terug in het **hogeronderwijsregister**.

Een opleiding is de structurerende eenheid van het hogeronderwijsaanbod. Een opleiding wordt bij succesvolle voltooiing afgesloten met een diploma.

Opleidingsonderdeel

Een opleidingsonderdeel is een deel van een **opleiding**. Het bestaat uit één of meer onderwijsactiviteiten en bijhorende studieactiviteiten.

Een opleidingsonderdeel is een afgebakend geheel van onderwijs-, leer- en evaluatieactiviteiten dat gericht is op het verwerven van welomschreven competenties inzake kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes.

Schakelprogramma

Een schakelprogramma is een programma speciaal ontworpen om professionele bachelors toegang te geven tot een master. Een schakelprogramma heeft in regel tussen de 45 en 90 studiepunten. Als de student geslaagd is voor een schakelprogramma, dan krijgt hij/zij een getuigschrift dat toegang geeft tot een specifieke master.

ECTS -Studiepunten (European Credit Transfer System)

Het begrip studiepunt sluit aan bij de internationale afspraken over het hoger en universitair onderwijs. Per **opleidingsonderdeel** en dus ook per **opleiding** worden er studiepunten toegekend. Verworven studiepunten, verbonden aan het betrokken opleidingsonderdeel, worden aangeduid als "credits".

Het studiepunt is een internationale eenheid die uitdrukt hoeveel tijdsinvestering men van de gemiddelde student verwacht om te kunnen slagen voor dat opleidingsonderdeel. Elk studiepunt stemt overeen met ten minste 25 en ten hoogste 30 uren voorgeschreven onderwijs-, leer- en evaluatieactiviteiten. Indien een opleidingsonderdeel bijvoorbeeld een waarde van drie studiepunten krijgt, verwacht men dat de student gespreid over één academiejaar 75 tot 90 uren besteedt aan het volgen van de lessen, het verwerken van de stof en het afleggen van examens.

Een bacheloropleiding bestaat altijd uit ten minste 180 studiepunten, een masteropleiding uit ten minste 60 studiepunten.

Een studiepunt is een binnen de Vlaamse Gemeenschap aanvaarde internationale eenheid die overeenstemt met ten minste 25 en ten hoogste 30 uren voorgeschreven onderwijs-, leer- en evaluatieactiviteiten en waarmee de studieomvang van elke opleiding of elk opleidingsonderdeel wordt uitgedrukt.

Studieomvangvermindering - studieduurverkorting

Het verkrijgen van **vrijstellingen** leidt tot een vermindering van de studieomvang van een opleiding. Zo kan bijvoorbeeld op grond van vrijstellingen het studieprogramma van een masteropleiding herleid worden tot 40 studiepunten.

Dit kan er bijgevolg toe leiden dat een student een opleiding kan volgen in minder dan de normaal voorziene tijdsduur. Je kan bijvoorbeeld een opleiding die normaal drie jaar duurt, via vrijstellingen in twee jaar voltooien.

Validerende instantie

De validerende instantie is het orgaan waar een kandidaat het **bekwaamheidsonderzoek** aanvraagt, en dat het **bewijs van bekwaamheid** toekent. Enkel associatiebesturen, of instellingen die onder het toezicht van associatiebesturen vallen, mogen optreden als validerende instantie.

Vorbereidingsprogramma

Een programma dat kan worden opgelegd aan een student die niet in het bezit is van een diploma dat op rechtstreekse wijze toelating verleent tot de opleiding waarvoor hij zich wenst in te schrijven.

Een voorbereidingsprogramma kan bijvoorbeeld worden opgelegd:

- aan een student van een academische bachelor die niet over het juiste bachelordiploma beschikt om in een bepaalde masteropleiding te worden toegelaten;
- aan een student van een master die niet over het juiste masterdiploma beschikt om in een bepaalde master-na-master te worden toegelaten.

Vrijstelling

Op basis van een **EVK** of een **bewijs van bekwaamheid** kunnen vrijstellingen worden aangevraagd.

Een vrijstelling is de opheffing van de verplichting om over een **opleidingsonderdeel**, of een deel ervan, examen af te leggen. Een vrijstelling wordt altijd in gehele **studiepunten** uitgedrukt.

Wegwijsinformatie

Gegevens van de associaties

Op onderstaande webadressen vind je de reglementen op associatieniveau, de contactgegevens van de instellingen en de wegwijsinformatie naar de reglementen op instellingsniveau.

Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen

Sint-Jacobstraat 6

2000 Antwerpen

Tel.: 03-212 16 75

Fax: 03-212 16 81

E-mail: info@auha.be

Website: www.associatie-antwerpen.be

De Universitaire Associatie Brussel

Pleinlaan 2

1050 Brussel

Tel.: 02-629 12 96

Fax: 02-629 36 50

E-mail: associatie@vub.ac.be

Website: www.vub.ac.be/infoover/associatie

Associatie Universiteit Gent

Onderbergen 1

9000 Gent

Tel.: 09-264 82 24

Fax: 09-264 83 94

E-mail: info@augent.be

Website: www.augent.be

Associatie K.U.Leuven

Schapenstraat 34

3000 Leuven

Tel. 016-32 40 84

Fax 016-32 40 88

E-mail: info@associatie.kuleuven.be

Website: www.associatie.kuleuven.be

Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg

Agoralaan

Gebouw D

3590 Diepenbeek

Tel.: 011-26 80 34

Fax: 011-26 80 39

E-mail: info@auhl.be

Website: www.auhl.be

Andere interessante bronnen

Voor het raadplegen van onderwijsdecreten, contactgegevens, info over studietoelagen, lijst van de instellingen met links naar de website ... kan je terecht op de website van de Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek van het Departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap

<http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs>

Het Hogeronderwijsregister biedt een overzicht van het Hoger Onderwijs in Vlaanderen. Je vindt er het gehele opleidingsaanbod en de contactgegevens van alle instellingen voor hoger onderwijs.

<http://www.hogeronderwijsregister.be>

Wie een bijkomende verduidelijking wil bij veelgebruikte onderwijstermen kan terecht bij de begrip-
penlijst op de website van de Taalunie.

<http://taalunieversum.org/onderwijs/termen/>

Regelingen voor werkende studenten

Werknemers die hun beroepsloopbaan volledig of gedeeltelijk willen onderbreken om terug te studeren, kunnen bij hun werkgever een aanvraag indienen voor loopbaanonderbreking. Tijdens de periode van schorsing van de arbeidsovereenkomst of de vermindering van arbeidsprestaties kan je een onderbrekingsuitkering krijgen van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Deze aanvraag moet ingediend worden bij de RVA. Meer informatie vind je op de website van de RVA.

[http:// www.rva.be](http://www.rva.be)

Daarnaast bestaan er binnen jouw instelling mogelijk specifieke begeleidingsprogramma's of voorzieningen voor werkende studenten.

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Verantwoordelijke uitgever

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Onderwijs
Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek

Redactie

Rita Bleys (Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg)
Christine Ceulemans, Georges Goffin (Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen)
Beatrijs Hollebosch (Associatie Universiteit Gent)
Saskia Lievevyns (Universitaire Associatie Brussel)
An Peeters (Associatie K.U.Leuven)
Karla Van Lint (Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek)

Depotnummer

D/2006/3241/045

Grafische vormgeving

Afdeling Communicatie en Ontvangst
Patricia Vandichel

Druk Boone-Roosens - Lot

Voor een elektronische versie van deze brochure surf naar:
www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs